

, однак
проблема й надалі дискусійна і потребує продовження досліджень.
: Русь, Ruotsi, Roots, Бертинські аннали, Найдавніший літопис,
вікінги.

Етимологія назви належить до однієї з найскладніших проблем історії середніх віків загалом. Немає потреби обґрунтовувати її актуальність. Наукова полеміка навколо значення і походження цього етноніма триває вже четверте століття. Обмежимося завданням виявлення результатів цієї полеміки станом на початок XXI ст.

Були спроби першу згадку про Русь відносити до біблійної книги пророка Іезекіїля, якого близько 597 р. до н. е. виведено у вавилонську неволю (текст його книги дійшов у записах II–I ст. до н. е.)¹. Однак ця згадка, подібно до згадки в сирійській хроніці Псевдо-Захарії з Мітілени (VI ст.)², не може мати жодного стосунку до пізнішої Русі. Вперше саме назву Русі зафіксували Бертинські аннали під 839 р. (автор тексту Пруденцій, єпископ з Труа, був присутнім під час події, пов'язаної з фіксацією самої назви³): *Venerunt legati Graecorum a Theophilo imperatore directi, Theodosius videlicet, Calcedonensis metropolitanus episcopus, et Theophanius spatharius, ferentes cum donis imperatore dignis epistolam; quos imperator quintodecimo Kalendas luni in Ingulenheim honorifice sescepit... Misit etiam cum eios quosdam, id est gentem*

© , 2010

¹ *Eissfeldt O.* Einleitung in das Alte Testament. – Tübingen, 1956. – S. 443–465; . Книга о библии. – М., 1959. – С. 29, 167.

² . . Имя “Рус” в сирійском источнике VI в. н. э. // Академику Б. Д. Грекову ко дню 70-летия. – М., 1952. – С. 42–48.

³ *Boba I.* Nomads, Northmen and Slavs. Eastern Europae in the ninth century // *Slavio-Orientalia*. – Wiesbaden, 1967. – Т. 2. – P. 23; *owmia ski H.* Początki Polski. – Warszawa, 1973. – Т. 5. – S. 130.

suam, Rhos vocari dicebant, petens per memoratam epistolam, quatenus benignitate imperatoris redeundi facultatem atque auxilium per imperium suum totum habere posset, quoniam itinera per quae ad illum Constantinopolim venerant, inter barbaras et nimiae feritatis gentes immanissimas babuerant, quibus eos, ne forte periculum inciderent, redire noluit. Quorum adventus causam imperator diligentius investigans, comperit eos gentis esse Sueonum, exploratores potius regni illius nostrique quam amicitiae petitores ratus, penes se eo usque retinendos iudicavit, quoad veraciter invenire posset, utrum fideliter eo necne pervenerint; idque Theophilo per memoratos legatos suos atque epistolam inire non distulit, et quod eos ilius amore libenter suceperit; ac si fideles invenirentur, et facultas absque illorum periculo in patriam remeandi daretur, cum auxilio remittendos; sin alias, una cum missis nostris ad eius praesentiam dirigendos, ut quid de talibus fieri debere, ipse decernendo efficeret⁴. У перекладі А. Волинця (2005):

⁴ *Kunik E.* Die Berufung der schwedischen Rodsen durch die Finnen und Slaven. – Sankt-Petersburg, 1844–1845. – Bd. 1, 2. – S. 198; *S. Prudentii annales sive Annalium Bertiniarum pars secunda. Ad anno 835 usque ad 861 PL.* – Parisii, 1852. – T. CXV. – Col. 1385–1386.

З тексту, автентичність якого не викликає сумнівів, випливає, що посольство від правителя (кагана) народу Рус, відправлене до візантійського василевса Феофіла, не могло повернутися назад через загрозу від ворожих народів, і було відправлене разом з візантійськими послами в Інгельгейм, щоби повернутися назад через землі імператора. Як виявилось, послы були шведами, через що їх запідозрили в шпигунстві (напередодні відбулося кілька нападів вікінгів на приморські володіння імператора) і затримали до з'ясування всіх обставин⁵. Грунтовний аналіз літератури, присвяченої цьому посольству, зробив А. Сахаров⁶. Тут важливо зазначити, що посольство від народу, який називав себе , складалося з етнічних шведів. А. Шлецер навіть запропонував титул читати як скандинавське ім'я⁸. Осторононь стоїть оригінальна версія німецького дослідника Г. Лера, який на підставі титулу уважав посольство хозарським⁹, зовсім не задаючись питанням, для чого було хозарському правителю, який мав давні дипломатичні контакти з Візантією, посилати посольство у складі етнічних шведів, які називали себе русами, а потім цьому посольству повертатися через землі франкського імператора, тоді як Хозарія контролювала кримські території, які безпосередньо межували з візантійськими володіннями.

Наступні за часом звістки про належать арабським авторам, які всюди відділяють від слов'ян, навіть протиставляючи їх одне одному¹⁰.

⁵ www.vostlit.info/Text/rus14/Annales_Bertiani/frametext2.htm

⁶ . . Первая известная точная дата существования государства Руси // Историк-марксист. – 1938. – № 6. – С. 191–192; . . Образование Древнерусского государства и формирование древнерусской народности. – М., 1971. – С. 113–119; *owmia ski H. Początki Polski*. – Т. 5. – S. 130–139, 177–178; . . Русское посольство в Византию 838–839 гг // Общество и государство феодальной России. – М., 1975. – С. 247–254; . . Известие Бертинских анналов в свете данных современной науки // Летописи и хроники. 1980. – М., 1981. – С. 43–54.

⁷ . . Дипломатия Древней Руси. IX–первая половина X в. – М., 1980. – С. 37–42.

⁸ . . Нестор / Пер. Д. Языкова. – СПб., 1809. – Т. 1. – С. 319, 322–323.

⁹ *Leahr G. Die Anfänge des russischen Reiches. Politische Geschichte in 9 und 10 Jahrhundert*. – Berlin, 1930. – S. 16, 122.

¹⁰ . . Происхождение названия “Русь” и “Русская земля” // Сов. этнография. – 1947. – Т. 6–7. – С. 60–80. Див.: . . Известия о хазарах, буртасах, болгарях, мадьярах, славянах и русских Абу Али Ахмеда Бен Омар ибн Даста, арабского писателя начала X века. – СПб., 1869; . . Сказания мусульманских писателей о славянах и русских. – СПб., 1870 [бібліографію праць А. Гаркаві з цієї проблеми див. у: Юбилейный сборник в честь А. Я. Гаркави. – СПб.,

Першу версію етимології назви	подав Найдавніший літопис: “...
ѣ	ѣ ѣ ѣ
ѣ ...	ѣ ... ѣ ...
ѣ	ѣ [ѣ]
ѣ ѣ ѣ ¹¹ .	

На підставі цих повідомлень, а також інформації Найдавнішого літопису про склад руських посольств (“отъ рода русьска посъли”) на переговорах 907, 911 та 945 рр., які склалися переважно зі скандинавів, руських (скандинавських) назв дніпровських порогів у трактаті візантійського імператора Костянтина Багрянородного “Про управління імперією”, тотожності *Rusios* і *Normandos* у тексті кремонського єпископа Ліудпранда (X ст.) та інших аргументів, багато відомих учених (Г. Байер¹², Г. Міллер¹³, А. Шлецер¹⁴, Г. Еверс¹⁵, В. Томсен¹⁶, Ф. Браун¹⁷, Й. Маркварт¹⁸, Ф. Вестберг¹⁹, А. Брюкнер²⁰, М. Приселков²¹, Р. Екблом²², Е. Н. Сетала²³,

1907]; . . Известия ал-Бекри и других авторов о Руси и славянах. – СПб., 1878; . . Возникновение государственного строя у восточных славян. – Париж, 1935; Путешествие Ибн-Фадлана на Волгу / Перевод и комментарии под ред. И. Ю. Крачковского. – М.; Л., 1939; *Lewicki T. Świat słowiański w oczach pisarzy arabskich // Slavia Antiqua. – 1949–1950. – Т. 2.; Ejusd. Obrzędy pogrzebowe pogańskich słowian w opisach podróżników arabskich głównie z IX–X w. // Archeologia. – 1952–1953. – Т. 5; Ejusd. Źródła arabskie do dziejów słowiańszczyzny. – Wrocław; Kraków, 1956. – Т. 1; Ejusd. Źródła arabskie i hebrajskie do dziejów Słowian // Studia źródłoznawcze. – 1958. – Т. 3.*

¹¹ ПСРЛ. – Т. 1. – Стб. 19–20.

¹² . . Сочинение о варягах / Пер. К. Кондратовича // Зап. АН. – СПб., 1768. – Т. 4.

¹³ Див.: . . Замечания на диссертацию Г. Ф. Миллера “Происхождение имени и народа российского” // . . Полное собр. соч. – М.; Л., 1952. – Т. 6.

¹⁴ . . Нестор. – Т. 1. – С. 318–326.

¹⁵ . Предварительные критические исследования для Российской истории. – М., 1826. – С. 116–117.

¹⁶ . Начало русского государства // Чтения в Москов. об-ве истории и древностей российских. – М., 1891. – Кн. 1. – С. 39.

¹⁷ . Варяжский вопрос // Энциклопед. словарь. – СПб., 1892. – Т. 5А. – С. 570–573; . Разыскания в области готто-славянских отношений // Сб. Отдела русского языка и словестности. – 1899. – Т. 64. – № 12. – С. 5–18; *Braun F. De historische Russland in nordischen Schriftun des X–XIV Jahrhunderts // Festschrift Eugen Mogk zum 70. Geburtstag. – Halle, 1924. – S.157–166.*

¹⁸ *Marquart J. Osteruropäische und ostasiatische Streifzüge. – Leipzig, 1903. – S. 342–349.*

¹⁹ . Комментарий на “Записку” Ибрагима ибн Якуба о словенах. – СПб., 1903; . К анализу восточных источников о Восточной Европе // Журн. Мин-ва народного просвещения. – 1908. – № 13. – С. 364–412; № 14. – С. 1–52.

²⁰ *Brückner A. Dogmat normański // Kwartalnik Hist. – 1906. – Т. 20. – S. 664–679; Ejusd. O nazwach miejscowych. – Kraków, 1935. – S. 41.*

Ф. Успенський²⁴, Л. Кеттунен²⁵, М. Фасмер²⁶, Е. Квален²⁷, А. Васильєв²⁸, К. Менніг²⁹, А. Стендер-Петерсен³⁰, П. Соєр³¹, Д. Оболенський³², Е. Арвейлер³³, І. Сковгард-Петерсен³⁴, М. Чировський³⁵, В. Холмквіст³⁶, Г. Р. Давідсон³⁷, О. Прицак³⁸) уважало, що називали шведських вікінгів. Підштовхнув ці пошуки видатний російський лінгвіст О. Шахматов, який писав, “що цим іменем [Русь – . . .] називали себе скандинави, осівши в Росії... Вважаю необхідним етимологію імені Русь шукати в скандинавській мові, допускаючи, що в руську мову воно могло потрапити через посередництво фінів”³⁹.

Перелічені науковці дійшли висновку, що походить від фінського *Ruotsi* – ; *Ruotsalainen* – (естонське *Roots, Rootslane*, водське *Rõtsi*, лівське *Ruot'sli*). У фінську мову це запозичення прийшло, можливо,

²¹ . . . Очерки по церковно-политической истории Киевской Руси X–XII вв. – СПб., 1913. – С. 42–43.

²² *Eklblom R.* Rus- et vareg- dans les noms de lieux de la region de Novgorod // Archives d'études orientales. – Upsal, 1915; *Ejusd.* Vereinigung unter der Nordländern in alter Russland // Zeitschrift für slawische Philologie. – Halle, 1933. – Bd. 10. – S. 1–20; *Ejusd.* Die Namen der siebenten Dneprstromschnelle // Uppsala Universitets årsshrift. – 1951. – Bd. 9. – S. 151–174.

²³ *Setala E. N.* Zur Frage nach der Vermandschaft der finnisch-ugrischen und Samojedischen Sprachen. – Helsinki, 1915.

²⁴ . . . Первые страницы русской летописи и византийские переходные сказания // Зап. Имп. Одесс. об-ва истории и древностей. – Одесса, 1915. – Т. 32. – С. 206.

²⁵ *Kettunen L.* Näytteitä etelävepsästä. – Helsinki, 1920– Т. 1; *Ejusd.* Löunavepsa häälök-ajaludu. – Tartu, 1922; *Ejusd.* Livisches Wörterbuch mit dramatischer Finleitung. – Helsinki, 1938. – S. 254, 348.

²⁶ . . . Этимологический словарь русского языка. – М., 1971. – Т. 3. – С. 522.

²⁷ *Kvalen E.* The Early Norwegian Settlemets on the Volga. – Vienna, 1937. – P. 23.

²⁸ *Vasiliev A. A.* The Russian Attack on Constantinople in 860. – Cambridge, 1946. – P. 9.

²⁹ *Ukraine and its People.* – Munich, 1949. – P. 116.

³⁰ *Stender-Petersen A.* Varangica. – Aarhus, 1953. – P. 246–277.

³¹ *Sawoer P. H.* The Age of the Vikings. – London, 1963. – P. 20, 45.

³² *Obolenski D.* The Byzantine Sources on the Scandinavians in Eastern Europe. Varangian problems // Scando-Slavica. – Copenhagen, 1970. – Suppl. 1. – P. 149–150.

³³ *Ahrweiler H.* Les relations entre les Byzantins et les Russes au IX–e siècle // Bulletin d'information et de coordination. – Atenes; Paris, 1971. – N 5. – P. 47–49.

³⁴ *Skovgard-Petersen J.* Vikingerne I den nyere forskning // Historisk tidsskrift. – København, 1971.

³⁵ *Chirovsky N.* A History of the Russian Empire. – New York, 1973. – Vol. 1. – P. 75.

³⁶ *Holmqvist W.* Helgö eine Vorform der Stadt? // Vor- und Frühformen der europäischen Stadt in Mittelalter. – Göttingen, 1974. – Teil. 2.

³⁷ *Davidson H. R. E.* The Viking Road to Byzantium. – London, 1976.

³⁸ *Pritsak O.* The Origin of Rus' // The Russian Review. – 1977. – N 3. – P. 266.

³⁹ . . . Древнейшие судьбы русского племени. – Петроград, 1919. – С. 52.

від давньоісландської *Rópsmenn* чи *Rópskarlar* – ,
Відповідно, *Ruotsi*, схоже, походить від *Roslagen* – шведської області,
розташованої навпроти фінських берегів (аналогічно давньоруському
від *suomi*)⁴⁰. Цікаво, що *Roslagen* є у рунічному написі на мармуровому леві з
Пірея, який був вивезений 1687 р. генералісимусом Ф. Морозіні до Венеції,
де зберігається досі. Напис цей, вірогідно, зроблений норвезьким принцом
Гаральдом Сігурдсоном після здобуття Пірея 1040 р., однак прискіпливі
дослідники відносять напис обережніше до XI ст.⁴¹ Початково *Roslagen* мав
назву *R ther* чи *R thin*⁴², що було пов'язано з військовою організацією
(морського ополчення) й означало ,
(*milites remigium agents*)⁴³. Візантійське ρως було рефлексом на самоназву
загонів вікінгів – *rots* (*menn*), яке відбилося у фінських мовах як *ruotsi* і дало в
давньоруській мові слово . Початково воно мало етносоціальне,
“професійне” значення (“воїни і гребці зі Скандинавії, загін скандинавів на
гребних суднах”) і вже на східнослов'янському ґрунті розвинулося в
політонім (Русь, Руська земля) та етнонім⁴⁴.

Б. Брім висунув інший варіант скандинавської етимології назви :
Ruotsi походить від давньошведського *drot*, трансформованого фінами в *rot*, а
drotsmenn – – у *rotsmenn*, а пізніше стало *ruotsi*⁴⁵.

За А. Погодіним, термін *r ther* книжного походження, а назва
походить від безпосередньо старошведського *R ths*, яке з'явилося ще у IV–
V ст.⁴⁶

Е. Кунік⁴⁷, В. Васильєвський⁴⁸, А. Будилович⁴⁹ пов'язували етимологію
назви з давньоісландським *Hreiðgotar* (*Hreidhgotar*), у якому бачили

⁴⁰ . . Древняя Русь и Скандинавия. – С. 140.

⁴¹ *Brate E.* Pireuslejonets runinskrift // *Antikvarisk tidskrift för Sverige*. – Stockholm, 1914. – Н. 20. – Д. 3; *Arntz H.* Handbuch der Runenkunde. – Halle, 1935. – S. 211.

⁴² . Начало русского государства. – С. 85.

⁴³ . Объяснение некоторых мест в Несторовой летописи в рассуждении вопроса о происхождении древних руссов // Труды и летописи Об-ва истории и древностей российских. – М., 1828. – Кн. 4. – С. 139–166.

⁴⁴ . Скандинавы в Южной Руси // Другий Міжнар. конгрес україністів. Львів, 22–28 серпня 1993 р.: Доп. і повідомл. Історія. – Ч. 1. – Львів, 1994. – С. 5.

⁴⁵ . . Происхождение термина “Русь” // Россия и Запад. – Пг., 1923. – Ч. 1. – С. 5–10; . Путь из Варяг в Греки // Изв. АН. Отделение обществ. наук. – 1932. – № 2. – С. 207–215; *Briem B.* Alt-Skandinavien in der neueren russischen Wissenschaftlichen Literatur // *Acta Philologica Scandinaviae*. – København, 1930. – Т. 5.

⁴⁶ . Вопрос о происхождении имени Русь // Сборник в чест на Васил Н. Златарски. – София, 1925. – С. 273; *Pogodin A.* Les Rossi: un peuple imaginaire // *Revue des Études Slaves*. – Paris, 1937. – Vol. 17. – P. 77.

⁴⁷ *Kunik E. von.* Die Berufung der schwedischen Rodsen durch die Finnen und Slaven. Eine Vorarbeit zur Entstehungsaeschichte des Russischen Staates. – Sankt-Petersburg, 1844–1845. – Vol. 1, 2.

назву готів: *Hrothgutos* – чи *hroðr* – . У цьому разі готами вважали гіпотетичний причорноморський народ *Rhos* і не менш гіпотетичну готську землю на полянській території – *Ros-Gotlandia*. Лінгвістичні побудови прихильників цієї версії не витримали критики⁵⁰.

Є також і кельтська версія, яка виводить , спираючись на географію Найдавнішого літопису і трактуючи *ŕ* як , з французької області (Ruthenia) з містами Руссільон (Russillon), Русціно (Russcino), Русітон (?), де жили (Rutheni, Rut(h)i). У цьому випадку аргументами слугують назви, вживані латиномовними авторами XI–XII ст.: *Ruthenorum Regis*, *Ruthenorum rex*, *Duces Ruthenorum*, *Rutheni* і т. д. Як аргументацію наводять візантійських істориків: Симеон Логофет (941) писав, що Русь-дроміти походять з народу франків, а Іоанн Скіліца та Кедрін (XII ст.) “варягів-русь” називали кельтами. Зазначали також, що кельтські племена пересувалися окремими пізнішими українськими теренами і, схоже, нападали на Ольвію на межі III–II ст. до н. е. Проте кельтська версія не витримує критики, її аргументація надто вразлива⁵¹.

Балтійсько-слов'янська версія походження етноніма від о. Рюген (лат. *Rugia*, нім. *Rügen*, пол. *Rana*, звідки виводять *Rujana*), населення якого звали , (які були, скоріше всього асимільованими слов'янами германськими руг'янами, від котрих і походить етимологія назви острова), мала свого прихильника ще в особі козацького літописця С. Величка⁵². Прихильники цієї версії, окрім співзвучності окремих топонімів, походження яких сумнівне, підкріпити свої висновки вагомими аргументами не в змозі⁵³.

З чим тільки не пов'язують походження назви Русі: з литовсько-прусським походженням Рюрика (за пізньою литовською династичною легендою Рюрик був сином Пруса, брата імператора Августа; відшуковували назви *Rusinge*, *Rusoto*, *Rusnaite* і саму назву *Pruzi*, *Pruteni* поєднували з Руссю,

⁴⁸ . Русско-византийские отрывки. 8. Житие Георгия Амастридского // Журн. Мин-ва народного просвещения. – 1878. – Март. – С. 180; . Житие св. Георгия Амастридского и Стефана Сурожского // Летопись занятой Археогр. комиссии. – 1893. – Т. 9. – С. СХVI.

⁴⁹ . Восьмой археологический съезд // Журн. Мин-ва народного просвещения. – 1890. – Май. – С. 25–29.

⁵⁰ . Этимологический словарь русского языка. – Т. 3. – С. 522.

⁵¹ . Русь // Етимол. словник літописних геогр. назв Південної Русі. – К., 1985. – С. 121.

⁵² . Сказание о войне казацкой с поляками. – Киев, 1926. – С. 51.

⁵³ . Ходили ли скандинавские пилигримы на поклонение святым местам через Россию // Филол. зап. – Воронеж, 1877. – Вып. 1–2. – С. 28, 37; . . . Сборник статей и исследований в области славянской филологии. – М.; Л., 1941. – С. 32; *Otrbski J. Русь* // *Lingua Rosnaniensis*. – 1960. – Vol. 8. – S. 219–229; . . . Топонимика и некоторые вопросы Древней Руси // Всесоюз. конф. по топонимике СССР, 28 января–2 февраля 1965 г. – Л., 1965. – С. 85–88.

що виявилось повністю бездоказовим⁵⁴); від р. Рось (чому ж тоді не , за аналогією з , і т. д.?); від р. Русса, яка впадає в о. Ільмень (тоді це скоріше підкріплення норманської версії), від р. Волги (Ra, Rosa староіндійських та авестійських текстів) чи від греко-руських угод 907, 911 рр. (самі візантійці настільки злякалися Олега, що пов'язали його з біблійним князем Рош з землі Гога і Магота, а через тексти угод ця назва пішла на слов'ян) та хозар (східні тюркомовні народи сприймали Русь як “урус”). Навряд чи подібні версії заслуговують наукової полеміки.

Популярними є звернення до давньоіндійських та давньоіранських мотивів (ruk-, roko-, ruksa- – c ,). Як аргумент наводять назви Неаполя Скіфського в Чуді св. Стефана Сурозького і Житії Дмитрія Прилуцького – Свангеліє та Псалтир з Житія св. Кирила і Мефодія⁵⁵.

У цьому контексті можна ще згадати давню роксолансько-росомонську версію, яку обґрунтовували ще М. Ломоносов, І. Забелін та Д. Іловайський на підставі простої співзвучності імен. Ця версія отримала підтримку з боку В. Седова, який уважав, що одним з мовних елементів у процесі слов'яно-сарматського симбіозу, результатом якого стали , було запозичення етноніма – (так ніби називалося одне з антських племен, окреслити ареал якого тепер неможливо)⁵⁶. Як додатковий аргумент слугують топоніми

, і в Закарпатті, де не було вікінгів, однак певний час просувалися роксолани. Проте всі ці назви досить пізні й відображають процеси взаємин угорських і саксонських колоністів з різними потоками слов'янського населення. Версія В. Седова так само ненадійна і вразлива як і суто слов'янська версія С. Роспонта⁵⁷.

Як писав відомий російський мовознавець О. Попов (1899–1973), “виставляти положення про те, що етнічний термін є нібито з самого початку суто слов'янським, може лише той, хто не цінує престижу вітчизняної науки, оскільки обґрунтувати це положення неможливо – немає жодного джерела, яке б містило необхідні підтвердження такої гіпотези”⁵⁸.

Отже, сьогодні єдиною обґрунтованою версією, яку підтримує більшість дослідників, є скандинавська або фінська етимологія назви (*Ruotsi*,

⁵⁴ . Этимологический словарь русского языка. – Т. 3. – С. 389.

⁵⁵ . Русь. – С. 120–124.

⁵⁶ . . Славяне и иранцы в древности // История, культура, этнография и фольклор славянских народов: VIII Междунар. съезд славистов. Докл. сов. делегации. – М., 1978. – С. 232–237.

⁵⁷ Rospond S. Miscellanea onomastica Rossica // Восточнославянская ономастика. Исследования и материалы. – М., 1979. – С. 43–47.

⁵⁸ . . Названия народов СССР. Введение в этнонимику. – Л., 1973.

Roots)⁵⁹. Однак треба погодитися, що проблема й надалі є дискусійною⁶⁰ і потребує продовження досліджень.

THE ETERNAL DISCUSSIONS AROUND ETHNONYM *RUS'*

Leontii VOYTOVYCH

Ivan Franko National University of Lviv
1, Universytetska str., Lviv, 79000, Ukraine

e-mail: lev67420@ukr.net

Long research is reviewed on the etymology of ethnonym *Rus'* until the beginning of 21st century. The sources are examined which mentioned given term for the first time. An immense discussion has risen around, including different versions and theories. Scandinavian or Finnish etymology is considered the most confirmed version till recent time and it is supported by majority of researchers. However, the discussion still continues and the problem needs to be assessed.

Key words: *Rus'*, *Ruotsi*, *Roots*, *Annales Bertiniani*, *Oldest Chronicle*, *Vikings*.

ВЕЧНЫЕ ДИСКУССИИ ВОКРУГ ЭТНОНИМА *РУСЬ*

Леонтий ВОЙТОВИЧ

, 1, , 79000,

e-mail: lev67420@ukr.net

Подведено итоги исследования этимологии этнонима по состоянию на начало XXI в. Рассмотрено источники, в которых впервые появился этот термин, дискуссию вокруг них, разные версии и теории. Сегодня единственной обоснованной версией, которую поддерживает большинство исследователей, остается скандинавская или финская этимология названия, но проблема и далее есть дискуссионной и требует продолжения исследований.

: *Русь*, *Ruotsi*, *Roots*, *Бертинские анналы*, *Древнейшая летопись*, *викинги*.

Стаття надійшла до редколегії 22.04.2010

Прийнята до друку 17.05.2010

⁵⁹ *Mägiste J. F.* *Ruotsi, estn. Roots m. m. I de finsk-ugriska Spräken // Arkiv for nordisk filologi.* – 1973. – Bd. 73. – S. 200–209; *Goehrke C.* *Früdes Ostlaventums / Unter Mitwirkung von U. Kälin.* – Darmstadt, 1992. – S. 156–161.

⁶⁰ *Schramm G.* *Die Herhunft des Namens Rus: Kritik des Forschungsstandes // Forschungen zur osteuropäischen Geschichte.* – 1982. – Bd. 30. – S. 12–16.